

Функціонування іншомовних засобів в ергоніміконі міста Луцька

У статті досліджено ергонімію в комунікативному просторі м. Луцька. Обґрунтовано термінологічний апарат, проаналізовано графічну репрезентацію ергонімів, утворених від іншомовних слів. З'ясовано, що переважають найменування, реалізовані засобами мови-джерела (нетранслітеровані) та засобами української графіки (транслітеровані).

Ключові слова: ергонімія, іншомовні засоби, ергонім іншомовного походження, графічна репрезентація, транслітерація.

Постановка наукової проблеми та її значення. Ергоніми міста як специфічний шар лексики сучасної української мови відображає ті корінні зміни, які відбувалися та відбуваються в суспільстві. У результаті цих змін замість старих назв міських об'єктів з'являються нові, які відповідають сучасним потребам та конкурентноспроможні.

В останні роки помітна тенденція до творення власних назв підприємств на основі чужомовних лексем, або, як влучно висловилися М. Романюк, вестернізація [7, с. 15]. На думку С. Вербича, таку популярність іншомовних назв «спричинила низка чинників, а саме: демократизація українського суспільства, на тлі якої активізувалися контакти українців із Заходом на міждержавному й приватному рівнях... помітний (хоч і меншою мірою) і російськомовний вплив на процеси номінації відповідних об'єктів» [3, с. 59]. З ним погоджується С. Шестакова, вказуючи, що «характерною рисою сучасної системи номінації ергонімів і прагмонімів є експансія іншомовної лексики, що пояснюється відкритістю периферійних класів цих назв для позамовного і чужомовного впливу» [9, с. 7].

Аналіз останніх досліджень цієї проблеми. За останні роки у вітчизняній та російській лінгвістиці з'явилася значна кількість праць, що стосуються цієї групи лексики. Зокрема, її вивчали Ф. Алістанова, І. Астаф'єва, О. Белей, А. Беспалова, З. Бузинова, Ю. Вайрах, Л. Дубровіна, С. Земскова, Г. Зимовець, І. Ільченко, Р. Козлов, І. Крюкова, Н. Кутуза, Н. Лесовець, А. Мезенко, О. Мікіна, Т. Новожилова, Н. Носенко, Т. Романова, В. Стародубцева, С. Шестакова, М. Шимкевич, Л. Щетинін, Д. Яловець-Коновалова та ін. Оскільки ергонімія стала об'єктом дослідження порівняно недавно, то й існує невизначеність у номінації цієї лінгвістичної одиниці та різне трактування її теоретичних основ. Термін *ергонім* використовують Ф. Ф. Алістанова, А. В. Беспалова, З. І. Бузинова, М. Голомидова, С. В. Земскова, Г. В. Зимовець, О. Г. Мікіна, Н. В. Подольська, Т. П. Романова, О. В. Суперанська, М. М. Цілина, С. О. Шестакова, М. В. Шимкевич та ін. Разом із тим деякі дослідники пропонують й інші терміни, які позначають цю реалію. Наприклад, О. О. Белей, В. А. Коршунова та Т. К. Ніколаєва вживають термін *фірмонім*, Д. А. Яловець-Коновалова – словосполучення *назва комерційного підприємства*, Р. І. Козлов, Ю. В. Вайрах – *ергоурбонім* тощо. Зокрема Ю. В. Вайрах вважає, що ергоурбоніми – це один із компонентів ергонімного простору, оскільки ергонімія – це «складний неоднорідний простір назв, серед яких виділяються власне ергоніми (назви ділових нелокалізованих об'єктів, наприклад, садівниче товариство «Дружба» та ін.), ергоурбоніми (назви міських локалізованих комерційних підприємств) і ергокомоніми (назви сільських комерційних підприємств)» [2, с. 9].

Хоча іншомовні запозичення в ергонімії дуже поширені, але вони ще мало досліджені. Їх вивчала російська дослідниця К. Бутакова (Самсонова), а в українському мовознавстві можемо назвати лише окремі статті (Н. Кутуза, Ю. Деремєнда). Не були, зокрема, предметом детального наукового вивчення іншомовні ергоніми міста Луцька, що й визначає **актуальність** та **новизну** нашої статті.

Мета дослідження – аналіз ергонімів м. Луцька, що містять у своїй структурі іншомовні засоби. Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань** – конкретизувати термінологічний апарат

ергонімії; визначити обсяг поняття *ергонім іншомовного походження*; виокремити та схарактеризувати структурні та семантичні моделі ергонімів, утворених від іншомовних слів.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Серед ергонімів міста Луцька значне місце займає іншомовна лексика різного ступеня засвоєння, а також номінації з використанням іншомовних засобів, до складу яких входять іншомовні та українські лексеми, іншомовна графіка тощо.

К. Бутакова ергоніми іншомовного походження розуміє як «пропріальне найменування ділового об'єднання людей, яке має у своєму складі іншомовний компонент» [1, с. 9–10]. Вона вважає, що «ергоніми іншомовного походження – особливий лінгвістичний об'єкт, який, маючи поліфункціональну природу, бере участь в моделюванні комунікативного простору міста в є засобом моделювання ономастичної свідомості його жителів (номінаторів та адресатів)» [1, с. 4].

Н. Лесовець висловлює думку, що існує дві причини популярності залучення іншомовних засобів до процесу ергонімотворення: «Однією з причин активного залучення у сферу ергономіації іншомовних лексем є функціонування установ в умовах ринкових відносин, що забезпечують широке співробітництво з іншими державами. По-друге, характерною ознакою йменотворчості в наш час є активність утворення нових ергонімів – запозичених лексем, що передаються засобами української чи російської графіки» [6, с. 34].

А. Кондратова вважає, що вживання іншомовної лексики в назвах підприємств – це один із варіантів назви, що поєднує в собі мовну престижність з інформативністю, що розкриває зміст підприємництва [5, с. 140].

До іншомовних засобів в ергонімії, як відомо, належать і лексичні, і графічні та словотворчі засоби.

К. Самсонова (Бутакова) виділяє такі тенденції функціонування іншомовних засобів в ергонімії: 1) функціонування іншомовних графічних засобів, розмаїття графічної репрезентації ергонімів; 2) функціонування іншомовних словотворчих засобів [8, с. 17].

Проаналізуємо графічну репрезентацію ергонімів м. Луцька, утворених засобами інших мов.

Як відомо, графічне оформлення найменувань назв установ та організацій може бути реалізоване засобами мови-джерела. Дослідники використовують термін *оригінальні іншомовні нетранслітеровані ергоніми*, тобто повністю не засвоєні графічно і морфологічно, а цілком відповідають своїм іншомовним еквівалентам [8, с. 17]. Відповідно до структури їх можна розподілити на: 1) одно- та двослівні нетранслітеровані; 2) одно-, дво- та багатослівні транслітеровані.

До однослівних нетранслітерованих (тобто оригінальних) ергонімів Луцька належать: *Atlas* (студія кухонь), *Avon* (компанія), *Beeline* (ексклюзивний магазин), *Bosch* (фірмовий магазин), *Classic* (більярдний клуб), *Classic* (піцерія), *Columbia* (магазин), *Cornet* (взуття, одяг), *Datagroup* (зв'язок, інтернет), *Delivery* (перевезення), *Enter* (магазин комп'ютерної техніки), *Lambre* (косметика, парфумерія), *Life* (салон-магазин), *Lookat* (магазин одягу), *Mango* (магазин), *Maxinet* (інтернет-кафе), *Milano* (двері, виготовлення, встановлення), *Milano* (салон-магазин, взуття), *Perfetto* (італійська хімчистка), *Platinum* (ювелірний салон), *Prezent* (магазин, сувеніри), *Reporter* (магазин, спорттовари), *Sis* (мотельний комплекс), *Compass* (обладнання для супутникового телебачення), *Business magazine* (діловий журнал), *VIP* (агентство нерухомості) тощо.

Трапляються й двослівні нетранслітеровані: *ART WEST* (поліграфічні послуги), *Blacky dress* (салон-магазин одягу), *Bus market* (автосервіс), *CDMA-Ukraine* (мобільний зв'язок), *DHL Internationals* (перевезення), *Foam block* (будматеріали), *Japan cars* (автозапчастини), *Moda&Style* (взуття, одяг), *Nuga Best* (масажний салон), *PRcom* (реклама), *Rock's Club* (більярд, кафе, бар), *Rose-cafe* (кафе, бар), *Stail Compani* (косметика, парфумерія), *TNT Express* (автоперевезення), *UA Mobile* (автоперевезення), *V.I.P. Geans* (магазин одягу), *VIP-Dekor* (вікна, рами), *VIVASAN* (сервісний центр), тощо. Найчастіше такі ергоніми графічно збігаються зі словосполученнями мови-джерела.

Менш частотними є ергоніми, утворені поєднанням нетранслітерованих слів з українськими: *SPA-центр Україна*, *V.I.P. Шкірсалонтерей* (магазин), *Aqua Стандарт* (буріння артезіанських свердловин) тощо. У них використані одночасно графічні засоби латиниці та кирилиці.

Графічне оформлення ергонімів може бути реалізоване засобами української графіки для передавання іншомовних слів. Такі ергоніми називають *транслітерованими*. К. Бутакова вважає, що

їх «можна розподілити на дві категорії за ступенем асиміляції: незасвоєні лексеми іншомовного походження (засвоєні тільки графічно) та засвоєні запозичені лексеми – слова, зафіксовані в нормативних словниках іншомовних слів [1, с. 11–12]. Серед них виокремлюємо:

– *однослівні транслітеровані ергоніми* – *Вояж* (автоперевезення), *Вінтер* (холодильні установки), *Гранд* (меблі), *Дарлінг* (салон весільних суконь), *Дежавю* (перукарня), *Драйв* (тенісні корти), *Спайдер* (комп'ютерний клуб), *Спрайт* (магазин комп'ютерів), *Стелз* (рекламно-інформаційне агентство), *Фурор*, *Фушет* (магазини), *Амігос* (торгово-виробнича база), *Вуаля* (салон гардин) тощо;

– *двослівні транслітеровані ергоніми* – *Бест Бай* (магазин комп'ютерів), *ПАУЕР ХАУС* (спортивно-оздоровчий комплекс), *Хоум груп* (агентство нерухомості), *Голден Телеком* та ін.

Як видно з наведених прикладів, номінатори найчастіше використовують мовні засоби з інших мов з рекламною метою. Ю. Деремєнда підкреслює, що такі ергоніми вирізняє «підвищена маркованість та впізнаваність, експресивність звучання, мовна престижність, як і популярність усього чужого, західного, а також натяк на співпрацю з іноземними партнерами, на вищу якість товарів та послуг, на унікальність товару» [4, с. 107]. Але зауважимо, що в Законі України «Про засади державної мовної політики» йдеться: «Найменування органів державної влади і органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ та організацій, написи на їх печатках, штампах, штемпелях, офіційних бланках і табличках виконуються державною мовою». У 2012 році Луцька міська рада прийняла відповідне рішення, а потім було розпорядження міського голови щодо українізації вивісок підприємств, установ та організацій, аби дотримуватися чинного мовного законодавства. Але це не змінило ситуації.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, проаналізувавши графічну репрезентацію ергонімів м. Луцька, утворених з використанням засобів з інших мов, з'ясували, що найбільш частотними є нетранслітеровані (одно- та двослівні) та транслітеровані, реалізовані засобами української мови (одно- та двослівні). Перспективним вважаємо комплексне дослідження ергонімів м. Луцька.

Література

1. Бутакова Е. С. Эргонимы иноязычного происхождения в коммуникативном пространстве города : автореф. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.01 – «Русский язык» / Е. С. Бутакова. – Томск, 2013. – 26 с.
2. Вайрах Ю. В. Эргоурбонимия города Иркутска: структурно-семантический и лингвокультурологический аспекты исследования : автореф. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.01 – «Русский язык» / Ю. В. Вайрах. – Улан-Удэ, 2011. – 22 с.
3. Вербич С. Сучасна українська онімна лексика: функціональний аспект / С. Вербич // Вісн. НАН України. – 2008. – № 5. – С. 54–60.
4. Деремєнда Ю. М. Іншомовні засоби в ергонімії (на матеріалі ергонімікону Тернопілля) / Ю. М. Деремєнда // Філологічні трактати. – 2011. – Т. 3, № 4. – С. 107–114.
5. Кондратова А. В. Имя собственное – эргоним как отражение ментальности современного горожанина / А. В. Кондратова // Вісн. Луган. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка : Філол. науки. – 2006. – № 11, Ч. 11. – С. 138–143.
6. Лесовець Н. М. Засоби реалізації рекламної функції ергонімів / Н. М. Лесовець // Лінгвістика : збірник наукових праць. – Луганськ : Альма-матер, 2008. – № 1 (13). – С. 31–36.
7. Романюк М. Вестернізуємося? (про ономастичну моду) // Урок української. – 2003. – № 11–12. – С. 15–16.
8. Самсонова Е. С. Функционирование иноязычных средств в эргонимии / Е. С. Самсонова // Вестник ТГПУ. – 2010. – Вып. 6 (96). – С. 16–19.
9. Шестакова С. О. Лексико-семантические инновации у системы современной украинской номинации (на материале эргонимов и прагмонимов) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.01. – «Українська мова» / С. О. Шестакова. – Харків, 2002. – 17 с.

Горожанов Ю. Ю. Функционирование иноязычных средств в эргонимиконе города Луцка. В статье исследуется эргонимия в коммуникативном пространстве города Луцка. Обоснован терминологический аппарат, представлена классификация эргонимов с точки зрения основных тенденций функционирования иноязычных средств в процессе именования объектов инфраструктуры города. Проанализирована разнообразная графическая репрезентация луцких эргонимов. Рассмотрено графическое оформление наименований средствами языка-источника (нетранслитерированные) и средствами украинского языка

(транслитерированные). Обращено внимание на законодательное регулирование использования иноязычных средств в эргонимии.

Ключевые слова: эргонимия, иноязычные средства, эргоним иноязычного происхождения, графическая репрезентация, транслитерация, законодательное регулирование.

Horozhanov Yu. Yu. Operation of Foreign-Language Resources in Ergonomikon of Lutsk City This article examines ergonems in the communicative space of Lutsk. Justified terminological apparatus, classified ergonems terms of the functioning of major trends in the foreign-language resources for naming objects of city infrastructure. Analyzed various graphical representation of Lutsk's ergonems. Considered graphic design items of the source language (non-transliterated) and by means of Ukrainian language (transliterated). Drew attention to the legislative regulation of the use of means in foreign language ergonems .

Keywords: ergonems, foreign language tools, graphical representation, transliteration, legislative regulation.

Адреса для листування: rq1000@ukr.net

УДК 811.161.2'271.14:070.48

Владислава Жорняк – репортер Волинського інформаційного порталу

Мовні помилки в суспільно-політичній періодиці (на матеріалі українських партійних газет)

У статті систематизовано різноманітні мовні помилки в текстах українських друкованих суспільно-політичних видань. Фактичний матеріал відібрано шляхом лінгвістичного аналізу газет чотирьох політичних сил – однойменних видань Об'єднаної опозиції «Батьківщина», партії «УДАР» та ВО «Свобода» і газети Партії регіонів «Волинь регіон». Запропоновано шляхи усунення помилок. Простежено частотність аномативів кожного типу, окреслено ступінь їх лінгворизику у процесі редагування. Установлено, що найвищу частотність у текстах партійних газет мають пунктуаційні та лексичні помилки. Дотримання сформульованих рекомендацій працівниками редакційних колективів підвищить рівень мовної культури видань.

Ключові слова: мовна норма, мовна помилка (аноматив), синтаксична помилка, пунктуаційна помилка, орфографічна помилка, лексична помилка.

Постановка наукової проблеми та її значення. Один із найефективніших методів інформування людей про діяльність певної організації – публікації у ЗМІ. У зв'язку з цим громадські об'єднання та політичні партії намагаються створювати власні газети. Видання такої періодици особливо активізується в передвиборчий період. У змаганнях за прихильність електорату практично кожна політична сила створює власну газету, де висвітлює свою діяльність та критикує опонентів.

У сучасних реаліях, коли в Україні чи не найгостріше стоїть проблема рівня мовної культури, суспільно-політична преса повинна демонструвати приклад якісного мовного наповнення. Політичні сили, що позиціонують себе як захисники державності і мови зокрема, мали б турбуватися про дотримання мовних норм у своїй газеті. Проте на шпальтах агітаційної періодици безліч помилок. Отже, проблема вдосконалення процесу редагування та підвищення рівня мовної культури таких видань надзвичайно актуальна.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. До проблеми помилок у журналістських текстах зверталось багато дослідників. Різноманітні мовні аномативи на матеріалі друкованих ЗМІ вивчали Т. Г. Бондаренко [1], А. О. Капелюшний [2; 3] та ін. Дослідники запропонували системні описи феномена помилки, простежили типологічні ознаки ненормативних одиниць, з'ясували причини виникнення помилок різних типів тощо.

Мета і завдання статті. Метою роботи передбачено систематизувати різноманітні мовні помилки в текстах суспільно-політичних видань та окреслити ступінь їхнього лінгворизику у процесі редагування. Для реалізації поставленої мети виконано такі завдання: здійснити лінгвоаналіз матеріалів партійних газет із метою виявлення мовних помилок; систематизувати виявлені